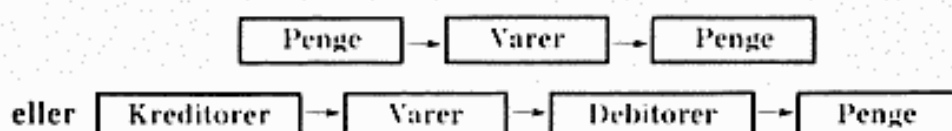

Aarsregnskabet formelle Indhold.

En teoretisk Analyse af
Palle Hansen.

I. Aarsregnskabet som Resultatberegningfaktor.

Handelssamkvemmet medfører som bekendt i Princippet en Ombytning af Goder. F. Eks. kan Rækkefølgen være:

Ved Hjælp af *Kontanter* købes Varer, der atter omsættes og skaffer Kontanter til nye Transaktioner. Men ogsaa ved Hjælp af *Kredittransaktioner* kan Handelssamkvemmet drives. Saaledes kan en Virksomhed baade modtage og yde Kredit, der altsaa maa betragtes som Led, der indskydes mellem Kontantudvekslingen. Naturligvis ligger de praktiske Forhold mere kompliceret, naar man tager den Kendsgerning i Betragtning, at Handelstransaktionerne ikke kan ske uden Indsats af Omkostninger især ved Salg, og særlig kompliceret tager Forholdet sig ud, naar man tænker paa Forretningsgangen i den industrielle Bedrift, hvor der foruden selve Salgstransaktionerne ogsaa maa regnes med en Forædling eller Nydannelse af de indkøbte Varer, forinden disse kan sælges. Selvom Virksomhederne er af anden Beskaffenhed¹⁾, har alle Bedrifter dog det til fælles, at der ombyttes Goder ved Hjælp af *Kontant-* eller *Kredittransaktioner*. Dette er af Vigtighed at mærke sig, idet det samtidig maa fastslaas, at Kredittransaktioner kun adskiller sig fra Kontantoverdragelser ved at være en *fremtidig Kontantoverdragelse*.

Gennem den foran beskrevne Ombytningstransaktion ser vi altsaa, at en Virksomhed for Ydelser (enten Varesalg, Kapitalydelser, Forsikrings-

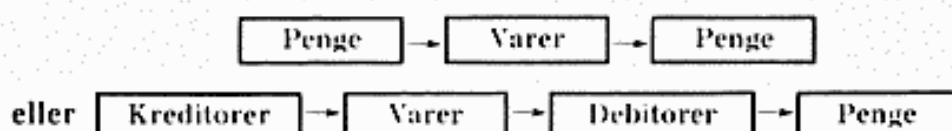
¹⁾ F. Eks. Banker, der »udlejer« Kapital, Forsikringsselskaber, der sælger »Tjenester« etc.

Aarsregnskabet formelle Indhold.

En teoretisk Analyse af
Palle Hansen.

I. Aarsregnskabet som Resultatberegningfaktor.

Handelssamkvemmet medfører som bekendt i Princippet en Ombytning af Goder. F. Eks. kan Rækkefølgen være:

Ved Hjælp af *Kontanter* købes Varer, der atter omsættes og skaffer Kontanter til nye Transaktioner. Men ogsaa ved Hjælp af *Kredittransaktioner* kan Handelssamkvemmet drives. Saaledes kan en Virksomhed baade modtage og yde Kredit, der altsaa maa betragtes som Led, der indskydes mellem Kontantudvekslingen. Naturligvis ligger de praktiske Forhold mere kompliceret, naar man tager den Kendsgerning i Betragtning, at Handelstransaktionerne ikke kan ske uden Indsats af Omkostninger især ved Salg, og særlig kompliceret tager Forholdet sig ud, naar man tænker paa Forretningsgangen i den industrielle Bedrift, hvor der foruden selve Salgstransaktionerne ogsaa maa regnes med en Forædling eller Nydannelse af de indkøbte Varer, forinden disse kan sælges. Selvom Virksomhederne er af anden Beskaffenhed¹⁾, har alle Bedrifter dog det til fælles, at der ombyttes Goder ved Hjælp af *Kontant-* eller *Kredittransaktioner*. Dette er af Vigtighed at mærke sig, idet det samtidig maa fastslaas, at Kredittransaktioner kun adskiller sig fra Kontantoverdragelser ved at være en *fremtidig Kontantoverdragelse*.

Gennem den foran beskrevne Ombytningstransaktion ser vi altsaa, at en Virksomhed for Ydelser (enten Varesalg, Kapitalydelse, Forsikrings-

¹⁾ F. Eks. Banker, der »udlejer« Kapital, Forsikringsselskaber, der sælger »Tjenester« etc.

tjeneste o. s. v.) modtager *Betaling*, og omvendt betaler en Virksomhed for lignende Ydelser fra andre, hvilket sætter Virksomheden i Stand til at udføre sin erhvervsøkonomiske Opgave. Betalingen kan som anført være *nutidig*, d. v. s. kontant eller *fremtidig*, d. v. s. der opstaar Tilgodehavender resp. Gældsforpligtelser.

Afgivne Ydelser staar altsaa overfor Indbetaling (kontant eller fremtidig), medens udefra præsterede Ydelser staar overfor Udbetaling (kontant eller fremtidig).

A. Kontorækkerne og deres Indhold ved Resultatberegningen.

Af disse Bemærkninger vil det forstaas, at hver økonomisk Transaktion har en »Ydelsesside« og en »Betalingsside«, hvoraf den ene Side kun er et andet Udtryk for den første.

Ifølge det dobbelte Bogholderis Princip vil der ved enhver Transaktion nødvendigvis blive posteret paa Konti, hvis Natur svarer til Transaktionens Indhold, hvilket igen vil sige, at der i Bogholderiet paa den ene Side maa benyttes *Konti*, der beskriver *Ydelser og Modydelser*, og paa den anden Side *Konti*, der beskriver Transaktionernes Indflydelse paa *Betalingssiden*.

Af denne Grund vil det forstaas, at Bogføringen i en Erhvervsvirksomhed altid maa foregaa paa Konti, der enten hører til *Ydelsesrækken (Præstationsrækken)*¹⁾ eller til *Betalingsrækken*²⁾. Det forudsættes her, at samtlige økonomiske Transaktioner i Erhvervsvirksomheden tilsigter forøget Rentabilitet, uanset om Handlingen tager sig ud som *intern Forskydning* (f. Eks. den industrielle Virksomheds Forbrug af egne Frembringelser) eller som direkte Transaktioner med Omverdenen. Ogsaa mere *tilfældige Transaktioner*, saasom egentlige Tab (uforudsete Udgifter) eller ekstraordinære Indtægter (ved Gaver, Lotteri eller hidrørende fra tidligere afskrevne Debitorer) behøver ikke at falde uden for Rammerne af den fremstillede Hypotese³⁾. Disse Tilfælde bliver imidlertid af sekundær Betydning og kan af den Grund ikke friste til større teoretisk Indtrængen endside Diskussion.

¹⁾ I det efterfølgende anvendes Udtrykket Præstationsrækken som Gruppebetegnelse for Konti, der beskriver Ydelser og Modydelser (Indtægter og Udgifter).

²⁾ Jfr. E. Walb: Die Erfolgsrechnung, Berlin 1926, Side 57.

³⁾ Ved Lotterigevinster maa Modydelse f. Eks. have fundet Sted gennem Køb af Sedler. Ved Gaver gennem Handlinger, Slægtskab o. l., der i sidste Instans er i snævraste Forbindelse med den, der modtager Gaven, og saaledes ikke ren tilfældigt.

Præstationsrækkens Konti kan inddeles i tre Hovedgrupper:

1. Konti, der omfatter Udgifter hidrørende fra *Anskaffelse af Formuedele* bestemt til Forbrug eller Videreoverdragelse, samt Konti, der omfatter Indtægter hidrørende fra *Salg af Formuedele*.
2. Konti, der omfatter Udgifter og Indtægter hidrørende fra *Leje af Formuedele*.
3. Konti, der omfatter Udgifter og Indtægter hidrørende fra *Tjenesteydelser*.

Kategori Nr. 1 (Overdragelse af Formuedele) omfatter Konti for Indtægter og Udgifter hidrørende fra Varesalg og Varekøb. Desuden falder herunder Konti, der opsamler Udgifter ved Anskaffelse af Formuedele bestemt til Forbrug f. Eks. Maskiner og Inventar, Omkostningsvarer m. m.

Kategori Nr. 2 (Leje af Formuedele). Her er især Tale om Leje af Penge d. v. s. Laan, Leje af Lokaler, Maskiner etc. Udgifter og Indtægter i Forbindelse med Leje af Formuedele manifesterer sig som Renter, Diskonto, Provision, Husleje m. m.

Kategori Nr. 3 (Tjenesteydelser) omfatter Konti, der opsamler Indtægter og Udgifter hidrørende fra de mange Ydelser, der ikke direkte sker ved Overdragelse eller Leje af Formuedele. F. Eks. kan nævnes Forsikring, Transport, Arbejdsydelse o. l. Udgifter og Indtægter hidrørende herfra fremkommer som Forsikringspræmier, Fragter, Porto, Honorarer, Lønninger og Gager etc.

Betalingsrækkens Konti omfatter Konti for Penge og Pengerepræsentativer samt Mellemværende med Debitorer og Kreditorer i videste Forstand. Herunder vil altsaa høre Konti for Kasse, Varedebitorer, Laanedebitorer, Varekreditorer, Laanekreditorer, Veksler, Accepter, Kapitalkonti etc.

Det Forhold, at alle Posteringer kan henføres til Præstationsrækkens Konti eller til Betalingsrækkens, maa imidlertid ikke forstaas saadan, at der ved enhver Postering vil ske Forskydning i begge Kontorækker.

Skematisk tager Muligheden for Posteringskombinationer sig nemlig saaledes ud:

<i>Betalingsrækken.</i>		<i>Præstationsrækken.</i>	
+	÷	÷	+
Indgaaet	Udgaet	Udgift	Indtægt
1) ←			→
	2) ←	→	
3) ←	→		
		4) ←	→

Som det fremgaar heraf, forefindes ialt fire Kombinationsmuligheder for Posteringer, nemlig:

- 1) Pr. Betalingsrækken.
An Præstationsrækken.
- 2) Pr. Præstationsrækken.
An Betalingsrækken.
- 3) Pr. Betalingsrækken.
An Betalingsrækken.
- 4) Pr. Præstationsrækken.
An Præstationsrækken.

Eksempler paa Posteringer, der kan forekomme indenfor de fire nævnte Kombinationsmuligheder, er følgende:

- 1) Kontant eller paa Kredit solgte Varer.
- 2) Kontant eller paa Kredit anskaffede Varer eller Omkostninger.
- 3) Udbetaling til Kreditorer (Vare- eller Laanekreditorer).
- 4) Virksomhedens eget Forbrug af tidligere anskaffede eller producerede Goder (Varer, Omkostninger).

Som man ser, forekommer Posteringerne saavel mellem de to Konto-rækker som inden for disse indbyrdes.

Det er nu indlysende, at det maa være muligt at udlede Periodens Resultat af saavel Præstationsrækken som af Betalingsrækken, idet de de Posteringer, der kun vedrører Konti inden for samme Række i Kraft af det dobbelte Bogholderis Princip, virker neutraliserende paa Total-forskydningen og saaledes ikke medfører Uoverensstemmelse med den anden Kontorækkes Resultat.

B. Periodens Resultat kan aflæses ad to Veje.

For at belyse Bogføringens Væsen og for at paavise Muligheden af at aflæse Resultatet af en Periodes Drift af saavel Præstationsrækkens som af Betalingsrækkens Konti skal følgende elementære Eksempel anføres, idet der henvises til foranstaaende Principskema for Posteringsmulighederne. (Side 140).

Følgende Posteringer forekommer:

1. (Mulighed 1) Kontantsalg Kr. 8.200,—.
2. (Mulighed 2) Køb paa Kredit Kr. 6.200,—.
3. (Mulighed 3) Betalt Kreditor Kr. 4.800,—.
4. (Mulighed 4) Sendt Vareprøver for Kr. 250,—.
5. (Mulighed 1) Salg paa Kredit Kr. 3.600,—.
6. (Mulighed 2) Kontant Køb Kr. 2.400,—.
7. (Mulighed 3) Optaget Laan Kr. 4.000,—.
8. (Mulighed 4) Overførsel fra Varekøbskonto af fejlførte Renter Kr. 240,—.

Præstationsrækken.

<i>Varesalgs Konto.</i>	<i>Omkostningskonto.</i>
8.200 (1)	(4) 250
3.600 (5)	
<i>Varekøbskonto.</i>	<i>Rentekonto.</i>
(2) 6.200	250 (4)
(6) 2.400	(8) 240

Indtægt (Ialt Kredit)	12 290
Udgift (Ialt Debet)	9.090
Resultat, Overskud	3.200

Betalingsrækken.

<i>Kassekonto.</i>	<i>Varedebitorer.</i>
(1) 8 200	(5) 3.600
(7) 4.000	4.800 (3)
	2.400 (6)

<i>Varekreditorens Konto.</i>		<i>Laanekreditorer.</i>	
(3) 4.800	6.200 (2)		4.000 (7)
		Indgaaet (Ialt Debet)	20.600
		Udgaaet (Ialt Kredit)	<u>17.400</u>
		Resultat, Overskud	<u>3.200</u>

Af dette Eksempel fremgaar det, at Kontiene i Præstationsrækken alene udviser Periodens Resultat, idet Ydelser fra og til Virksomheden stilles over for hinanden. Paa samme Maade viser Kontiene i Betalingsrækken som Forskel mellem Indgaaet og Udgaaet, Periodens Resultat. Ser vi nærmere paa Kontiene i de to Rækker, vil det staa klart, at de Konti, der hører under Præstationsrækken svarer til dem, hvis Saldering henhører under den saakaldte *Tabs- og Vindingskonto*, medens Kontiene under Betalingsrækken gennem Saldering overføres til *Balancekonto* for derigennem at glide videre til næste Regnskabsperiode.

Salderes Kassekonto, Varedebitorers og Varekreditorens samt Laanekreditorens Konto faas nemlig følgende *Status*:

<i>Aktiver.</i>		<i>Passiver.</i>	
Kassebeholdning	5.000	Varekreditorer	1.400
Varedebitorer	3.600	Laanekreditorer	4.000
	<u>8.600</u>	Overskud	<u>3.200</u>
			<u>8.600</u>

Vi ser, at Statusopgørelsens Væsen er at *udfinde Regnskabsperiodens Resultat* ved at sammenstille Betalingsrækkens Konti. Medens Statusopgørelsen imidlertid kun viser det samlede Resultat, der fremkommer som Forskydningen imellem Betalingsrækkens Konti for Indgaaet og Udgaaet, viser Tabs- og Vindingskonto foruden Totalbeløbet tillige, fra hvilke *Kilder* Resultatet hidrører.

C. De transitoriske og antecipative Posters Opgave og Betydning.

I det foran anførte Eksempel er for Klarheds Skyld kun anført Transaktioner inden for Præstationsrækken, der kan henføres til den paagældende Regnskabsperiode. I Forretningslivet raader imidlertid kun i de færreste Tilfælde saa enkle Forhold.

I Eksemplet var det forudsat, at samtlige indkøbte Varer ogsaa var solgt inden Regnskabsperiodens Udgang. Ligeledes var det forudsat, at de bogførte Omkostninger alene vedrørte det paagældende Tidsrum. I Praksis maa imidlertid bl. a. regnes med Varer paa Lager ved Status, d. v. s. at ikke alt, hvad der er debiteret paa Varekøbskonto, bør overføres til Tabs- og Vindingskonto. Kun de forbrugte d. v. s. solgte Varer bør indgaa i Resultatberegningen, medens de ikke forbrugte Varer d. v. s. Varelageret maa betragtes som *for meget debiteret i Præstationsrækkens Konti*.

Et andet Eksempel paa for meget bogført i Henseende til Regnskabsperioden finder vi f. Eks. i Bladvirksomheder. Her modtages i Aarets Løb Indbetalinger for Abonnements, der krediteres en Konto for Bladsalg e. l. Da Abonnements som Regel betales forud — maanedsviis eller kvartalsviis — vil der ved en Regnskabsperiodes Udløb opstaa et lignende Forhold som det før nævnte med Varebeholdningen. I det paa Bladsalgskonto krediterede Beløb vil der nemlig være Indbetalinger, der vedrører Tiden efter Regnskabsperiodens Ophør. F. Eks. kan en Abonnent have betalt for Tiden 16. Dec.—16. Marts, medens Regnskabsperioden afsluttes 31. Dec. Der vil saaledes her være Tale om *for meget krediteret* paa Bladsalgskonto, d. v. s. *paa Præstationsrækkens Konti*.

Foruden Tilfælde af *for meget* bogført i Relation til Regnskabsperioden kan det omvendte Tilfælde, d. v. s. *for lidt* bogført, ogsaa forekomme. For Eksempel er det et almindeligt forekommende Tilfælde, at der ved en Regnskabsperiodes Slutning forefindes Mellemværender, der ikke er bogført, men som er opstaaet i den afsluttede Periode. Et Eksempel er skyldige Renter af Laan. For at bringe Præstationsrækkens Konti i Orden, saaledes at der herpaa er opsamlet alle de Udgifter, der henhører under Regnskabsperioden, maa man medtage et saadant Beløb, der kan betegnes som *for lidt bogført* paa Præstationsrækkens Konti.

Her var der Tale om for lidt bogført til Udgift, men ogsaa for lidt bogført til Indtægt forekommer. Ligger en Erhvervsvirksomhed inde med en Beholdning af Værdipapirer, der afkaster Renter ved de kendte Terminer 11. Juni—1. Juli — 11. Dec.—2. Jan., vil der her kunne opstaa Tilfælde, hvor man ved en Regnskabsafslutning maa erkende, at der ikke er bogført samtlige Indtægter inden for Regnskabsperioden. Det grelleste Tilfælde, der ofte forekommer i Praksis, opstaar, naar Terminen er 1. Juli—2. Jan. Her maa man pr. 31. Dec. regne med hele Terminens Renteindtægt som ikke bogført, idet denne først forfalder til Udbetaling den 2. Jan., altsaa Dagen efter Regnskabsafslutningen.

For at kunne udregne en Regnskabsperiodes Resultat rigtigt maa der altsaa i Bogføringen tages Hensyn til Tilfælde af *for lidt* og *for meget* bogførte *Indtægter* og *Udgifter*.

Under Hensyntagen til det dobbelte Bogholderis Princip kan dette imidlertid kun gøres ved en Postering. Om denne Postering gælder det, at den kun maa paavirke Præstationsrækkens Konti med den ene Side, d. v. s. enten maa Debiteringen føres paa en Konto i Præstationsrækken eller ogsaa maa Krediteringen. Føres begge Sider — baade Pr. og An — neutraliseres jo den tilsigtede Virkning, der gaar ud paa at »reparere« paa den mangelfulde Resultatberegning ved at postere de for lidt eller for meget bogførte Poster henholdsvis *ind i* Regnskabsperioden eller *væk fra* Regnskabsperioden.

Ser vi eksempelvis paa Varekonto, og forudsætter vi, at der i Regnskabsperiodens Løb er debiteret Varekøb med Kr. 420.000,— og krediteret Varesalg med Kr. 400.000,—, medens det for meget debiterede d. v. s. Varelageret ultimo andrager Kr. 90.000,—, maa Varekonto for at være rigtig ført af Hensyn til Resultatberegningen have følgende Udseende:

<i>Varekonto.</i>	
An Kreditorer.....420.000	Pr Debitorer..... 400.000
	? 90.000

Spørgsmaalet, vi nu maa stille, bliver: Hvilken Konto skal debiteres det for meget bogførte Beløb Kr. 90.000,—?

Som vi saa under Gennemgangen af Bogføringen og Balancens Væsen, fandtes der foruden Præstationsrækkens Konti kun Konti inden for Betalingsrækken. De herunder hørende Konti karakteriseredes ved, at de hver for sig enten repræsenterede *Penge* eller *Pengerepræsentativer*, d. v. s. Debitorer subs. Værdipapirer, Veksler o. l. eller ogsaa regulære *Gældsforpligtelser*, herunder Kapitalkonto, hvis Saldo betragtes som et »udfra« kommende Indskud (Laan).

Nu er Problemet, om vi uden videre kan debitere og kreditere Betalingsrækkens Konti for de her omtalte Reguleringsposter, der kun er opstaaet af Hensyn til en rigtig Resultatberegning. Saafernt vi fastholder vor oprindelige Definition paa Betalingsrækkens Konti, kan vi det ikke, idet vi ikke kan paastaa, at Varelager eller for meget beregnet Abonnementsindtægt er identisk med Penge, evt. Pengere-

præsentativer eller egentlige Gældsforpligtelser i den af os opfattede Forstand.

Som det vil huskes, var det kun ved Afslutning af en økonomisk Transaktion, at der kunde opstaa egentlige Kontanter eller Tilgodehavender resp. Gældsforpligtelser for Virksomheden. Her er jo i Realiteten kun Tale om, at en Række Indtægter og Udgifter maa reguleres af Hensyn til Resultatberegningen, enten fordi de endnu ikke er bogført, d. v. s. for lidt bogført, eller fordi der er bogført for meget. Det vil derfor være nærliggende at oprette en ny Kontorække ved Siden af de to kendte. Denne Kontorække, der kun træder i Funktion ved Regnskabsafslutningen, opsamler samtlige for lidt eller for meget bogførte Indtægter og Udgifter, d. v. s. Reguleringsposter opstaaet af Hensyn til Resultatberegningen. Man kunde derfor kalde denne Kontorække for *Resultatreguleringsrækken*.

Fra et andet Synspunkt kan det imidlertid hævdes, at disse *Resultatreguleringsposter* kun opstaaer, fordi Bogføringen i en Regnskabsperiodes Løb ikke registrerer saa paalideligt mellem Præstations- og Betalingsrækken, som ønskeligt var.

F. Eks. kan det hævdes, at naar Bladvirksomheden modtager en Abonnementsindtægt for Tiden 16. Dec.—16. Marts, saa er det rigtigt, at Betalingskontorækken modtager Indbetalingen. Men Spørgsmaalet er, om ikke der samtidig er opstaaet en regulær økonomisk Forpligtelse, der først indfries, efterhaanden som Virksomheden leverer Abonnementen Blade, og som under Hensyntagen til, at der aflægges Aarsregnskab for Tiden 1. Jan.—31. Dec., i det mindste burde medføre, at Krediteringen deltes saaledes, at den ene Del, nemlig Indtægt for Tiden 16. Dec.—31. Dec. krediteredes Præstationsrækkens Konto for Bladsalg, medens Resten, Betalingen for Tiden 1. Jan.—16. Marts krediteredes en Konto for Tilsvær over for Abbonenter. Denne Konto burde da opfattes som en Konto for Gældsforpligtelse med den særlige Klausul, at Betalingen til sin Tid kan ske med andre Formue dele end Kontanter, i dette Tilfælde Levering af Bladet. Lignende Betragtninger kan gores over for de øvrige mulige Tilfælde. Især kan det Beløb, der maa indføres i Regnskabet for forbrugte, ikke betalte Renter, let identificeres med en egentlig, i Penge skyldig Forpligtelse.

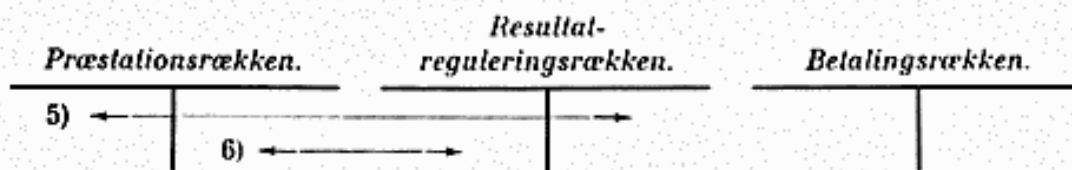
Ud fra det her nævnte Synspunkt kunde de fire Arter af Reguleringsposteringer i og for sig godt indgaa som en særlig Art af Konti under Betalingsrækken.

Man har altsaa teoretisk Valget mellem at udvide Kontorækkerne og dermed Posteringskategorierne med en Gruppe benævnt Resultat-

reguleringsrækken eller at bevare det først behandlede Princip med de to Kontorækker, men blot her indføje en særlig Posteringsgruppe under Betalingsrækken.

Samles de nævnte Reguleringsposter i en særlig Kontorække bliver Posteringsmulighederne udvidet i Forhold til det tidligere beskrevne (se Side 140) med følgende:

5. Pr. Præstationsrækken.
An Resultatreguleringsrækken.
6. Pr. Resultatreguleringsrækken.
An Præstationsrækken.

Ved Aarsafslutningen indgaar Konti, der tilhører Resultatreguleringsrækken og Betalingskontorækken, paa Balancekonto, medens de nu helt »rene« Præstationskonti samles paa Tabs- og Vindingskonto.

Vi kan nu slaa fast, at en Erhvervsvirksomheds Resultatberegning for en Regnskabsperiode kan ske ved Hjælp af Tabs- og Vindingskonto og Balancekonto. Hver for sig er disse Konti i Stand til at registrere Resultatet, idet Tabs- og Vindingskonto opsamler de i Periodens Løb indtrufne økonomiske Hændelser fra »Ydelsessiden«, medens Balancekonto registrerer Resultatet ved at opsamle Posteringerne for de samme Hændelser, dog set fra »Betalingsiden«. For imidlertid at udføre en nøjagtig Resultatberegning er det, som Bogføringen i Almindelighed foretages, nødvendigt ved Regnskabsperiodens Slutning at regulere for lidt og for meget i Perioden posterede Indtægter og for lidt og for meget i Perioden posterede Udgifter. Dette sker ved særlige Resultatreguleringsposter, der paa Grund af deres nære Slægtskab med Posteringer paa Betalingsrækkens Konti indgaar herunder. Paa denne Maade vil enhver Resultatregulering automatisk blive posteret over en Konto inden for Præstationsrækken og over en Konto inden for Betalingskontorækken. Der ved bevares disse to Rækkers hidtidige Egenskab af Resultatberegning-faktorer.

Et Eksempel vil understrege det her fastslaaede:

Følgende Posteringer foretages:

1. Ejerens Kapitalindsud	80.000,—
2. Raavarekøb paa Kredit	12.000,—

3. Kontant Køb af Maskiner og Inventar	20.000,—
4. Varesalg paa Kredit	40.000,—
5. Forsikring betalt med	1.200,—
(heraf Kr. 1000 vedr. Regnskabsperioden).	
6. Køb af Ejendom	60.000,—
7. Laan i Ejendom	40.000,—
8. Indgaaet Husleje	2.400.—
(heraf Kr. 2100 vedr. Regnskabsperioden).	
9. Skyldige Renter af Laan for Tiden fra Laanoptagelsen til Regnskabsafslutningen	400,—
10. Ikke bogført indtjent Provision	600,—
11. Varesalg pr. kontant	10.000.—
12. Raavarekøb pr. kontant	14.000,—
13. Udbetaling til Varekreditorer	11.000,—
14. Indbetaling fra Varedebitorer	35.000,—
15. Ikke forbrugte Raavarer (Raavarebeholdning)	10.000.—
16. Nytteværdien af Maskiner og Inventar ansat til 10 pCt. af Anskaffelsesprisen	2.000.—
17. Nytteværdien af Ejendommen ansat til 2 pCt. af Ejen- domsskylden, Kr. 50.000,—	1.000,—
18. Udbetalt Arbejds løn	8.000,—
19. Skyldig Arbejds løn	800,—

Præstationsrækkens Konti.

Raavarekonto.

(2) An Varekreditorer	12.000	Pr Tab og Vinding ...	16.000 (15) ¹⁾
(12) „ Kasse	14.000	„ Balancekonto	10.000

Maskiner og Inventar.

(3) An Kasse	20.000	Pr Tab og Vinding	2.000 (16)
		„ Balancekonto	18.000

¹⁾ Posteringen for Raavareforbruget fremkommer paa følgende Maade:

Indkøbte Raavarer	26.000
÷ Ikke forbrugte Raavarer	10.000
	<u>16.000</u>

Tabs- og Vindingskonto.

(15) An Raavarekonto.....	16.000	Pr Varesalgskonto	50.000
(16) .. Maskiner og Inventar	2.000	.. Huslejekonto	2.100 (8)
(5) .. Omkostningskonto ..	1.000	.. Provisionskonto	600
(17) .. Ejendommens Konto	1.000		
.. Rentekonto	400		
.. Konto for Arbejds løn.	8.800		
Overskud:			
An <i>Balancekonto</i>	23.500		
	<u>52.700</u>		<u>52.700</u>

Betalingsrækkens Konti.*Kapitalkonto.*

An <i>Balancekonto</i>	80.000	Pr Kasse	80.000 (1)
------------------------------	--------	----------------	------------

Kassekonto.

(1) An Kapitalkonto.....	80.000	Pr Maskiner og Inventar	20.000 (3)
(7) .. Laanekreditorer ...	40.000	.. Omkostningskonto ..	1.200 (5)
(8) .. Huslejekonto	2.400	.. Ejendommens Konto	60.000 (6)
(11) .. Varesalgskonto	10.000	.. Raavarekonto	14.000 (12)
(14) .. Varedebitorer.....	35.000	.. Varekreditorer	11.000 (13)
		.. Arbejds løn	8.000 (18)
		.. <i>Balancekonto</i>	<u>53.200</u>
	<u>167.400</u>		<u>167.400</u>

Varekreditorer.

(13) An Kassekonto	11.000	Pr Raavarekonto	12.000 (2)
.. <i>Balancekonto</i>	<u>1.000</u>		
	<u>12.000</u>		<u>12.000</u>

Varedebitorer.

(4) An Varesalgskonto.....	40.000	Pr Kassekonto	35.000 (14)
	<u>40.000</u>	„ Balancekonto	5.000
			<u>40.000</u>

Laanekreditorer.

An Balancekonto	<u>40.000</u>	Pr Kassekonto	<u>40.000</u> (7)
-----------------------	---------------	---------------------	-------------------

Balancekonto.

<u>Betalingsrækken:</u>		<u>Betalingsrækken:</u>	
An Kassekonto	53.200	Pr Kapitalkonto	80.000
„ Varedebitorer	5.000	„ Varekreditorer	1.000
<u>Resultatreguleringsrækken:</u>		<u>Resultatreguleringsrækken:</u>	
<i>a. for meget til Udgift</i>		<i>a. for meget til Indtægt</i>	
An Raavarekonto	10.000	Pr Huslejekonto	300
„ Maskiner og Inventar	18.000	<i>b. for lidt til Udgift:</i>	
„ Omkostningskonto ..	200	Pr Rentekonto	400 (9)
„ Ejendommens Konto	59.000	„ Konto for Arbejds løn	800 (19)
<i>b. for lidt til Indtægt:</i>			
(10) An Provisionskonto	600	Overskud	
	<u>146.000</u>	Pr Tab og Vinding	23.500
			<u>146.000</u>

Eksemplet understreger, at ogsaa i de Tilfælde, hvor der maa regnes med for meget og for lidt til Indtægt og Udgift, er Balancens Væsen det samme. I Stedet for egentlige Reguleringskonti er Reguleringsposterne af Nemheds Hensyn overført direkte til Balancekonto. I Praksis er det ikke ukendt at opsamle ihvertfald *for lidt* bogførte Indtægter og Udgifter paa særskilte Interimskonti. F. Eks. kunde Renteposten Kr. 400,— og Provisionsbeløbet Kr. 600,— udmærket være overført til saadanne Konti f. Eks. benævnt »Konto for skyldige Renter« og »Konto for tilgodehavende Provision«. Derimod er det ikke almindeligt, at der for de *for meget* bogførte Indtægter og Udgifter oprettes særlige Konti.

Som man nu vil se, bestaar Balancekonto, der hermed indeholder det væsentlige af en almindelig Statusopgørelse, af to Hovedkategorier af

Poster, nemlig *Betalingsrækkens* Penge- og Gældsposter samt de til næste Periode overdragne *Resultatreguleringsposter*.

De sidstnævnte kan inddeles i to Hovedgrupper. Den ene Gruppe indeholder Indtægter og Udgifter, der er bogført i den afsluttede Regnskabsperiode, men som først bliver Periodeindtægter og Periodeudgifter i den efterfølgende Regnskabsperiode. Af denne Grund overdrages saadanne Beløb ved Hjælp af Balancen til næste Aars Konti i Præstationsrækken, hvorfor man ogsaa taler om en *Transitering*¹⁾ af Indtægter og Udgifter. Paa Balancekonto optræder Beløbene derfor som *transitoriske Poster*.

Den anden Gruppe af Resultatreguleringsposter, der opsamles paa Balancekonto, er de for lidt beregnede Indtægter og Udgifter. Her er i høj Grad Tale om Poster, der egentlig hører hjemme blandt *Betalingsrækkens* Konti, idet det faktisk kun er det praktiske Bogholderis manglende Evne til fuldstændig å jour Registrering, der nødvendiggør Posteringer af denne Art. Det karakteristiske ved disse Posteringer er, at de bringer Præstationsrækkens Konti å jour for manglende Indtægter og Udgifter. Man taler derfor om en *Anteciperings*²⁾ af Indtægter og Udgifter, hvorfor Posterne i Balancen ogsaa kaldes *antecipative Poster*.

D. Begyndelses- og Slutbalanceens Indflydelse paa Resultatberegningen.

I det her gennemgaaede Eksempel har der været Tale om en Regnskabsperiode uden Begyndelsesbalance. I Virkeligheden bliver Bogføringens og Balancens Væsen ikke belyst til Bunds, medmindre man gør sig klart, at *Regnskabsperiodens Resultat i en igangværende Virksomhed kun kan konstateres ved Hjælp af en Begyndelsesbalance og en Slutbalance*. Den Opgave, den ovenfor gennemgaaede Balance har, er jo netop at overtage en Række *ikke forbrugte Værdier og ikke indfrie Forpligtelser* for at overføre Posterne til Afregning i en efterfølgende Regnskabsperiode.

Værdierne kan enten være egentlige Penge og Pengerepresentativer (herunder saavel Debitorer som anticipative Indtægter) eller tidligere afholdte Udgifter, der er at betragte som Periodeudgifter for den kommende Regnskabsperiode eller maaske endnu fjernere liggende Regnskabsperioder (transitoriske Udgifter).

Forpligtelserne kan enten være egentlige Gældsforpligtelser at svare i Penge (herunder saavel Kreditorer som anticipative Udgifter) eller

¹⁾ Fra det latinske: transitare = gaa over.

²⁾ Fra det latinske: ante = for, foran og capere = tage.

tidligere indgaaede Indtægter at betragte som Periodeindtægter for kommende Regnskabsperiode eller Regnskabsperioder (transitoriske Indtægter).

Penge eller Pengerepræsentativerne overtages af næste Aars Konti i Betalingsrækken, og dette gælder ogsaa de egentlige Gældsforpligtelser.

De *antecipative* Indtægter og Udgifter kan *efter Behag* betragtes som tilhørende næste Aars Betalingsrække eller næste Aars Præstationsrække. Principielt kan det siges, at disse Poster i den afsluttede Regnskabsperiode hører hjemme paa Kontiene i Præstationsrækken, men i den nye Periode, hvortil de overdrages ved Hjælp af Balancen, hører de hjemme i Betalingsrækken. Overføres de imidlertid via Balancekonto til Konti i Præstationsrækken (f. Eks. indtjent, ikke afregnet Provision til Debet for Provisionskonto), vil næste Aars Præstationsrække komme til at udvise en Debetpost, der bør fradrages de i Aarets Løb som Indtægt krediterede Provisionsbeløb, der normalt vil indeholde det anteciperede Provisionsbeløb.

De *transiterede* Indtægter og Udgifter hører derimod klart hjemme paa Konti i Præstationsrækken, idet de jo netop er overført fra den afsluttede Periode, fordi de først bliver Periodeindtægter eller Periodeudgifter i en efterfølgende Regnskabsperiode.

Dette Forhold, at Regnskabsperioden indledes med en Række fra forrige Regnskabsperiode overdragne Poster, ændrer imidlertid ikke vort Syn paa Bogføringens og Balancens Væsen.

Tænker vi os, at den nye Periode begynder med de i Balancen Side 150 opførte Poster, vil Betalingsrækken overtage en Del af disse, medens Præstationsrækken vil overtage Resten. De to Kontorækker kan f. Eks. overtage følgende Beløb:

Betalingsrækken.

Aktiver	Passiver
Kasse 53.200	Kapitalkonto 80.000
Varedebitorer 5.000	+ Overskud ..... <u>23.500</u> 103.500 ¹⁾
	Varekreditorer 1.000
	Laanekreditorer ..... <u>40.000</u>
<u>58.200</u>	<u>144.500</u>
	Passiver..... 144.500
	÷ Aktiver..... 58.200
	<u>86.300</u>

¹⁾ Sidste Aars Overskud tilgaar Kapitalkonto.

skes med det samme Beløb. Dermed er Overensstemmelse opnaaet mellem Tabs- og Vindingskonto og Balancekonto.

Antager vi eksempelvis, at Balancekonto primo bestaar af følgende Poster:

<i>Balancekonto primo.</i>			
<i>Præstationsrække:</i>			
Forudbetalt Husleje	4.800	<i>Betalingsrække:</i>	
		Kapital	4.800

og der iøvrigt intet sker i næste Regnskabsperiode, vil Forholdet stille sig saaledes ved næste Regnskabsafslutning:

<i>Tabs- og Vindingskonto.</i>			
An Husleje	4.800	Pr Balancekonto	4.800
		(Underskud)	

<i>Balancekonto ultimo.</i>			
An Tabs- og Vindingskonto	4.800	Pr Kapitalkonto	4.800
(Underskud)			

Heraf fremgaar det, at begge Konti har registreret Resultatet ens, uanset at der i Begyndelsesbalancen findes Saldi repræsenterende saavel Betalingsrækkens som Præstationsrækkens Konti.

E. Driftsregnskabets Indhold og Væsen.

Tabs- og Vindingskonto opsamler som tidligere anført Periodens Indtægter og Udgifter, saaledes som de fremkommer, efter at Transitering og Antecipering har fundet Sted. I Modsætning til Balancen, der kun giver Oplysning om Periodens samlede Resultat, kan Tabs- og Vindingskontos Poster, til Brug for Rentabilitetskontrollen opdeles i en Række Indtægter og Udgifter af særlig Beskaffenhed i Henseende til de Kilder, hvorfra de stammer.

Som det vil erindres, opdeltes Præstationsrækkens Indhold i tre Grupper af Konti indeholdende Indtægter og Udgifter hidrørende fra:

1. Overdragelse af Formue dele til Videreoverdragelse eller Forbrug.
2. Leje af Formue dele.
3. Tjenesteydelser.

Betragter vi først *Indtægterne*, vil den enkelte Erhvervs virksomhed altsaa i det væsentlige faa disse fra de til andre præsterede Ydelser, enten dette er Salg af Varer, Udleje af Formue dele eller Tjenesteydelser. Denne Indtægtsgruppe, der opstaar gennem Udøvelse af det, der er Virksomhedens egentlige Formaal, betegnes som *egentlige Driftsindtægter* (Primærindtægter).

Imidlertid hænder det ret ofte, at en Erhvervs virksomhed har Indtægter fra andre Kilder end den primære. F. Eks. kan en Virksomhed ved Siden af at fabrikere Skotøj drive Udleje af fast Ejendom og have Renteindtægter fra Værdipapirer. Ukendt er det heller ikke, at en Virksomhed har Interesser i fremmede Selskaber, der paaregnes at afkaste Udbytte. Det kan saaledes fastslaas, at en Erhvervs virksomhed ved Siden af det primære Formaal kan drive Virksomhed paa andre Felter. Der opstaar heraf en anden Gruppe af Indtægter, der kan betegnes med Udtrykket *andre Indtægter* (Sekundærindtægter).

Begge disse Indtægtskilder kan principielt sammenfattes i en fælles Gruppe, betegnet *ordinære Indtægter*, idet der dermed sigtes til, at det er Indtægter, der er forudseelige og hører til de jævnlige tilbagevendende.

Herudover kan der i Driftsregnskabet optræde Indtægter, der er af ekstraordinær Natur. Det drejer sig her om Indtægter, der opstaar paa tilfældig Vis uden egentlige Mødydelser, saasom Indbetaling paa tidligere afskrevne Fordringer, Konjunkturavance fremkommet ved Salg eller Opskrivning af Virksomhedens Formue dele eller ved Nødskrivning af Fremmedkapital (Sanering). Disse Indtægter betegnes *ekstraordinære Indtægter*.

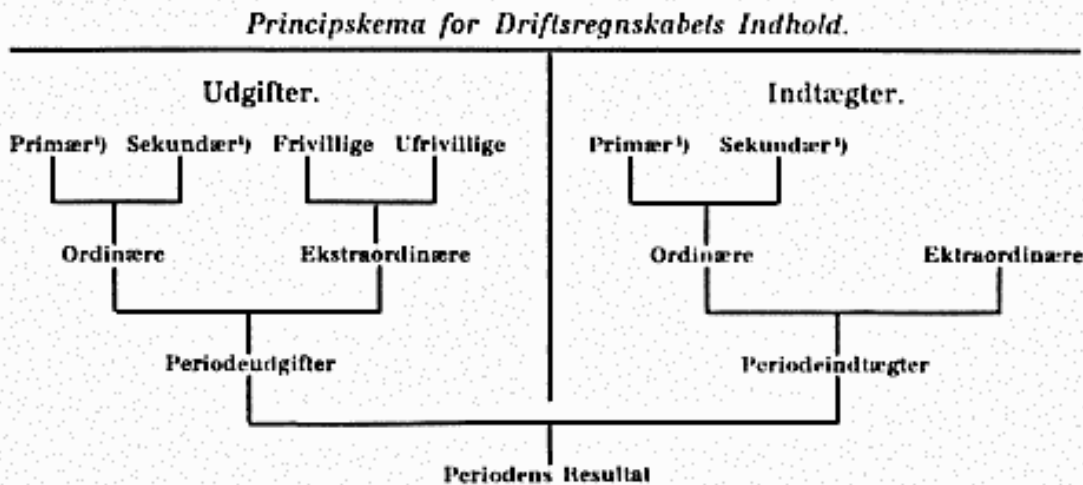
Hovedinddelingen af *Udgifterne* falder paa lignende Maade som ved Indtægterne i de to Grupper ordinære Udgifter og ekstraordinære Udgifter.

Under *ordinære Udgifter* falder Beløbene for de *fra andre* modtagne Ydelser i Form af Varer til Salg, andre Formue dele til Forbrug eller til Leje samt fra Tjenesteydelser. Den Indsats, der gøres for at opnaa det tilsigtede primære Formaal for Virksomheden, manifesterer sig altsaa som Udgifter af de nævnte Arter og betegnes som *egentlige Driftsudgifter* (Primærudgifter).

Paa samme Maade som nævnt under Omtalen af Indtægter falder en Række Udgifter under Betegnelsen *andre Udgifter* (Sekundærudgifter). Som Eksempler kan nævnes Udgifter ved den til den før nævnte Skotøjsfabrik knyttede Ejendom, Tab paa Interesse i fremmede Selskaber etc.

Naturligvis findes der ogsaa i Udgiftssiden en Gruppe af *ekstraordinære Udgifter*, d. v. s. Udgifter, der ikke er udvekslet med egentlige Modydelser. Disse Udgifter kan principielt deles i to Undergrupper: *frivilligt ekstraordinære* og *ufrivilligt ekstraordinære* eller *Tab*. Til de frivilligt ekstraordinære Udgifter maa henføres Gaver til offentlige Institutioner, Pensions- og Enkeydelser af mere tilfældig Natur o. l. Til egentlige Tab, de ufrivilligt ekstraordinære Udgifter, maa henregnes Konjunkturtab paa Formuede, Tab hidrørende fra ikke dækkede Skader, Tyverier o. l.

Den periodiske Resultatberegning d. v. s. Driftsregnskabet vil efter det her anførte faa et Indhold svarende til det paa nedenstaaende Principskema viste:

¹⁾ Disse Grupper af Poster er Indtægter resp. Udgifter for Ydelser, hidrørende fra de tre Kategorier: Overdragne Formuede, Leje af Formuede og Tjonestoydelser, der er indgaaet resp. forbrugt i Regnskabsperioden.

F. Balancens Indhold og Væsen ved Resultatberegningen.

Af det her fremstillede vil det ses, at Balancens Væsen med et Billede er identisk med en Bro, der forbinder Fortiden med Fremtiden, eller som Schmalenbach har udtrykt det, en »Kräftespeicher«, d. v. s. den viser Summen af Virksomhedens *aktive* og *passive* Kraftforraad, der overtages af den kommende Regnskabsperiode.

Balancekonto faar i Princippet følgende Indhold:

<i>Balancekonto.</i>	
<i>Debet</i>	<i>Kredit</i>
1. Betalingsrækkens Poster	1. Betalingsrækkens Poster
2. Antecipative Indtægter	2. Antecipative Udgifter
3. Transitoriske Udgifter	3. Transitoriske Indtægter
4. Nettounderskud	4. Nettooverskud

Det primære i det hidtil anførte har været *Resultatberegningens* dominerende Indflydelse, der fremhæver Driftsregnskabet som det væsentlige og gør Balanceopstillingen til »en Samling transitoriske og anticipative Poster«.

II. Aarsregnskabet som Faktor ved Financieringskontrollen.

Nu stiller Sagen sig imidlertid saaledes, at man kan belyse Balancens og dermed ogsaa Bogføringens Væsen fra en helt anden Synsvinkel.

Gennem de forannævnte økonomiske Transaktioner, der giver sig Udtryk i en stadig Strom af Udgifter og Indtægter, skabes et økonomisk Kredsløb, baseret paa den i Virksomheden placerede Kapital.

Det gælder for Virksomhedens Ledelse om at styre dette Kredsløb saaledes, at der indtjenes Overskud, d. v. s., at der med Mellemløb kan uddrages Værdier af Virksomheden i Form af Dividende eller private Udtræk, som kan benyttes uden for Virksomheden. Ledelsen maa imidlertid sørge for ikke at udlodde mere, end at Kredsløbets Gang stadig er sikret.

Man vil heraf se, at der i det mindste er to Sider, hvorfra en Virksomheds Trivsel kan betragtes. Et er, at Spørgsmaalet om den tilfredsstillende Forrentning indtager en fremtrædende Plads i Driftsledelsens Overvejelser, et andet er, at ogsaa Spørgsmaalet om at sikre Virksomhedens økonomiske Fundament, der i sidste Instans er Betingelsen for, at Virksomheden kan trives, maa tages med i Overvejelserne.

For Regnskabsaflæggelsen betyder dette, at det ikke alene drejer sig om at vise fra hvilke Kilder Indtægter og Udgifter rinder, men i lige

saa høj Grad om der fra Periode til Periode sker Ændringer i det økonomiske Fundament, der betinger Kredsløbets uafbrudte Gang. Aarsregnskabet maa altsaa foruden at være en medvirkende Faktor ved Rentabilitetskontrollen kunne afgive Talmateriale til Kontrol med Virksomhedens Kapitalforhold.

Ser man paa Finansieringsspørgsmaalet for en i Drift værende Virksomhed, vil det vides, at der maa stilles en vis Kapital til Raadighed, for at Virksomheden kan holdes i Gang. Den almindelige Handelsvirksomhed maa have fremskaffet saa megen Kapital, at den er i Stand til stadig at holde et tilfredsstillende (normalt) Varelager, at der er Midler til Stede, der sætter Ledelsen i Stand til at yde Varedebitorerne en hensigtsmæssig Kredit, at der kan skaffes det fornødne Inventar, afholdes Omkostninger, og at der f. Eks. findes et passende Kasseoverskud til Brug i særlige Tilfælde. Disse Goder, der almindeligvis betegnes som Virksomhedens *Aktiver*, kan kun erhverves ved Fremskaffelse af Kapital, enten Egenkapital eller Fremmedkapital, d. v. s. Laan eller Varekreditter. Disse Kapitalstørrelser, der maa fremskaffes for at sætte Kredsløbet i Gang og holde det gaaende til Stadighed, kaldes Virksomhedens *Passiver*.

Gennem *Kapitalanskaffelsen og Kapitalplaceringen*, der i Regnskabet manifesterer sig som Passiver henholdsvis Aktiver, udfører Virksomhedens Ledelse et overordentlig vigtigt Arbejde for Virksomhedens Trivsel.

I Virkeligheden viser det her omtalte Virksomhedsledelsens Funktioner belyst i videste Forstand. Det primære Problem er jo netop at kunne udføre de kommercielle Handlinger, d. v. s. købe og sælge ved Hjælp af den mindst mulige Kapital og samtidig forskafe sig denne Kapital paa den i rentemæssig Henseende fordelagtigste Maade. Da Sammenstillingen af Aktiver og Passiver jo netop viser Ledelsen, med hvilke Beløb og paa hvilken Maade Kapitalanvendelse og Kapitalanskaffelse foregaar, maa denne Tænken i Aktiver og Passiver have sin berettigede Plads ved Siden af Kravet om gennem Regnskabsafleggelsen at kunne aflæse Virksomhedens Rentabilitet.

A. Kontorækkerne og deres Indhold ved Finansieringskontrollen.

Betragter vi nu paa ny de økonomiske Transaktioner, der som tidligere anført kunde ses ud fra Synsvinklen Ydelse contra Betaling¹⁾, ændres vor Opfattelse af Bogføringens Væsen.

¹⁾ Se Side 138 øverst.

Før lød det: Afgiver Virksomheden en Ydelse, d. v. s. sælger Virksomheden f. Eks. Varer, modtages herfor Betaling. Betaling at forstaa som kontant eller fremtidig. Modtager Virksomheden et Gode, d. v. s. en Ydelse udefra, afgives Betaling, at forstaa som kontant eller fremtidig. Dette Synspunkt førte til en Inddeling af Bogføringsposterne efter Kontoklasserne *Præstationsrækken* og *Betalingsrækken*.

Med Udgangspunkt i Kapitalanvendelses-, resp. Kapitalanskaffelsessynspunktet kan de samme Transaktioner nu opfattes saaledes: *Ved enhver økonomisk Transaktion sker der en Forskydning i Aktiver eller Passiver subsidiært mellem disse.*

Vi tænker os nu for Nemheds Skyld, at vi i det nærmest følgende betragter en Virksomhed, der har fremskaffet al Kapital udefra, d. v. s. der arbejdes ikke med Egenkapital. Virksomheden har altsaa laant hele Kapitalen, der ved Statustidspunktet er placeret i de forskellige Aktiver: Kasse, Debitorer, Varer, Inventar o. s. v. Naar der købes, sælges eller afholdes Omkostninger, vil der ske Forskydninger, der indvirker paa Aktiverne og Passiverne. Købes Varer pr. kontant, sker Forskydningen inden for Aktiverne, idet Kassebeholdningen formindskes, og Varebeholdningen forøges. Købes Varerne paa Kredit, sker Forskydningen baade blandt Aktiverne og blandt Passiverne, idet Aktivet Varelageret forøges, og Passivet Varegæld stiger tilsvarende. Sælges Varer paa Kredit, sker Forskydningen dels inden for Aktivsiden, idet Varelageret formindskes, og Varedebitorerne forøges, og dels, for saa vidt der sælges med Avance, inden for Passiverne. Dette kræver imidlertid en nærmere Forklaring.

Som det vil huskes, betragter vi Virksomhedens økonomiske Transaktioner ud fra Synspunktet Kapitalanvendelse — Kapitalanskaffelse. Det vil sige, at Foretagendet betragtes som en selvstændig Enhed, der bestyres af Indehaveren. Dennes Opgave er det at forvalte Kapitalen paa bedste Maade og desuden at anskaffe denne paa fordelagtigste Vilkaar. Indtjenes der Overskud, tilfalder dette Indehaveren, der altsaa bliver Kreditor for Beløbet, ligesom de af ham foretagne Indskud posteres paa Kapitalkonto som et Laan fra Indehaveren til Virksomheden. Dette bevirker, at Kapitalindestaaendet betragtes som al anden Kapitalanskaffelse.

Deraf vil det forstaaes, at et Varesalg, der giver Avance, ikke alene vil medføre en Forskydning mellem Aktiverne Varelager og Debitorer, men der vil ogsaa blive en Registrering paa Passivkontoen: Kapitalkonto, idet Indehaveren, der jo optræder som Kreditor, skal godskrives for Overskudsandelen. Til fuld Forstaaelse af Synspunktet vil

det ogsaa være nødvendigt at betragte det Tilfælde, hvor der afholdes Omkostninger eller foretages en Afskrivning paa et Aktiv. Foretages der Udbetaling f. Eks. Provision til en Repræsentant, er det klart, at Aktivkontoen Kasse formindskes (godskrives Repræsentanten, forøges Passiverne), mindre klart er det imidlertid, at Passiverne samtidig formindskes. Ser man imidlertid rent »kapitalmæssigt« paa Sagen, er det jo givet, at der sker en Kapitalfragang. Benyttede man ikke Repræsentanten, skulde han jo ingen Penge have, og saa var man jo saa meget rigere. (Noget andet er det naturligvis, at man saa ikke havde den Fornøjelse af Repræsentanten, der gerne i sidste Instans skulde medføre Kapitalforøgelse). Det er derfor logisk at hævde, at Passiverne formindskes samtidig, d. v. s. Beløbet maa betragtes som værende fradraget Kapitalkonto, der jo repræsenterer Indehaverens Tilgodehavende. Det er jo dette Tilgodehavende, der maa bære Tabene, men som vi før saa, er det ogsaa denne Konto, der godskrives Overskuddet.

Af det fremstillede vil det forstås, at vi nu maa betragte Virksomhedens Konti som en *Række Aktiv- og Passivkonti*, hvorpaa de økonomiske Transaktioners Resultater registreres som Forskydninger imellem to Kontorækker, nemlig *Aktivernes Kontorække* (Kapitalanvendelsen) og *Passivernes Kontorække* (Kapitalanskaffelsen).

Skematisk tager Muligheden for Posteringsmuligheder sig saaledes ud:

<i>Aktivernes Kontorække</i> (Kapitalanvendelsen)		<i>Passivernes Kontorække</i> (Kapitalanskaffelsen)	
+	÷	÷	+
Tilgang	Afgang	Kapital- formindskelse	Kapital- forøgelse

Dette giver fire Posteringsmuligheder, nemlig:

1. Pr. Aktivernes Kontorække.
An Passivernes Kontorække.
2. Pr. Passivernes Kontorække.
An Aktivernes Kontorække.
3. Pr. Aktivernes Kontorække.
An Aktivernes Kontorække.
4. Pr. Passivernes Kontorække.
An Passivernes Kontorække.

Eksempler paa Posteringsmuligheder, der kan forekomme, er følgende:

1. Optagne Laan eller Varekøb paa Kredit.

2. Udbetaling til Kreditorer eller kontant afholdte Omkostninger.
(Pr. Kapitalkonto — An Kassekonto).
3. Kontant Køb af Varer.
4. Paa Kredit købte Omkostninger.
(Pr. Kapitalkonto — An Kreditorer).

Det vil forstaas, at de egentlige Forretningstransaktioner, f. Eks. Salg af Varer, er vanskelige at indpasse i den fremstillede Ramme, medmindre man opdeler Posten i dens to Bestanddele, Vareforbrug og Bruttoavance, idet Kapitalkonto her maa virke som en Tabs- og Vindingskonto.

For at indpasse samtlige økonomiske Transaktioner paa en mere overskuelig Maade i en Kontoteori, der arbejder med Aktiv- og Passivbegrebet, kan det derfor falde naturligt at udskille Kapitalkonto i en særlig Kontorække.

Herefter kommer Posteringsmulighederne til at tage sig saaledes ud:

<i>Aktivernes Kontorække</i>		<i>Passivernes Kontorække</i>			
		<i>Fremmedkapitalens Kontorække</i>		<i>Egenkapitalens Kontorække</i>	
+	÷	÷	+	÷	+

Der gives paa denne Maade ni Posteringsmuligheder, nemlig:

1. Pr. Aktivernes Kontorække.
An Fremmedkapitalens Kontorække.
2. Pr. Aktivernes Kontorække.
An Egenkapitalkontorækken.
3. Pr. Fremmedkapitalens Kontorække.
An Aktivernes Kontorække.
4. Pr. Fremmedkapitalens Kontorække.
An Egenkapitalkontorækken.
5. Pr. Egenkapitalkontorækken.
An Aktivernes Kontorække.
6. Pr. Egenkapitalkontorækken.
An Fremmedkapitalens Kontorække.
7. Pr. Aktivernes Kontorække.
An Aktivernes Kontorække.
8. Pr. Fremmedkapitalens Kontorække.
An Fremmedkapitalens Kontorække.
9. Pr. Egenkapitalkontorækken.
An Egenkapitalkontorækken.

Eksempler paa Posterings:

1. Varekøb paa Kredit.
2. Kapitalindskud i Kontanter eller andre Formuedele.
3. Udbetaling til Kreditorer.
4. Avance paa Ydelser leveret Debitoren i Regnskabsperioden, men indbetalt i tidligere Periode. (Forudbetalte Abonnementsbeløb, Præmieindtægter etc.).
5. Udtræk til Privatforbrug.
6. Paa Kredit indkøbte Omkostninger.
7. Kontant indkøbte Varer.
8. Overførsel mellem to Kreditoronti, f. Eks. Godskrivning paa Aktionærs Konti af tidligere paa Dividendekonto afsat Udbytte.
9. Overførsel af Overskud fra Tabs- og Vindingskonto¹⁾ til Kapitalkonto.

Gennemgaar vi paany det Side 141—42 anførte Eksempel, vil Kontiene, der benyttes, være de samme, men Grupperingen i Kontorækker en anden.

Under *Aktivernes Kontorække* vil være at finde:

Kassekonto,
Varedebitorers Konto,
Varekøbskonto, der for Forstaaelsens Skyld nu kaldes *Konto for Varebeholdning*,

Fremmedkapitalens Kontorække omfatter:

Varekreditorers Konto og
Laanekreditorers Konto.

*Egenkapitalkontorækken*²⁾ omfatter:

Varesalgskonto (med Overskudsandelen),
Omkostningskonto,
Rentekonto,

Posteringsene vil se ud som anført i efterfølgende Posteringsoversigt, idet der for Forstaaelsens Skyld er foretaget en Overførselspostering (Nr. 9) mellem Varekøbskonto og Varesalgskonto repræsenterende Vareforbruget Kr. 8.110 (solgte Varer til bogført Værdi).

¹⁾ Underkonto til Kapitalkonto.

²⁾ Kapitalkonto findes ikke, idet der udelukkende arbejdes med Fremmedkapital.

Aktivernes Kontorække.*Kassekonto*

(1) 8.200	4.800 (3)
(7) 4.000	2.400 (6)
<u>12.200</u>	5.000 Saldo
	<u>12.200</u>

Varedebitorer

(5) 3.600	3.600 Saldo
<u>3.600</u>	<u>3.600</u>

Konto for Varebeholdning

(2) 6.200	250 (4)
(6) 2.400	240 (8)
	<u>8.110 (9)</u>
<u>8.600</u>	<u>8.600</u>

Passivernes Kontorækker.*Fremmedkapitalens Kontorække.**Varekreditorer*

(3) 4.800	6.200 (2)
Saldo 1.400	
<u>6.200</u>	<u>6.200</u>

Laanekreditorer

Saldo 4.000	4.000 (7)
<u>4.000</u>	<u>4.000</u>

*Egenkapitalkontorækken.**Varesalgskonto (Bruttoavance)*

(9) 8.110	8.200 (1)
Saldo 3.690	3.600 (5)
<u>11.800</u>	<u>11.800</u>

Omkostningskonto

(4) 250	250 Saldo
<u>250</u>	<u>250</u>

Rentekonto

(8) 240	240 Saldo
<u>240</u>	<u>240</u>

Betragter vi nu Tallene ud fra det anførte *Ligevægtssynspunkt* med Henblik paa Besvarelsen af Spørgsmaalet, hvorledes stiller Kapitalanskaffelsen (Passivside) og Kapitalanvendelsen (Aktivside) sig paa Balancetidspunktet, vil man faa følgende Opstilling, repræsenterende samtlige Aktiver og Passiver:

Balancekonto

<i>Aktiver</i>		<i>Passiver</i>	
Kassebeholdning	5.000	Varekreditorer	1.400
Varedebitorer	3.600	Laanekreditorer	4.000
		<i>Kapitalkonto:</i>	
		Bruttoavance ...	3.690
		÷ Omkostn. ...	250
		Renter	240 490 3.200
	<u>8.600</u>		<u>8.600</u>

Der anføres kun Kontienes Saldo i Opstillingen. Omsætningstallene, der har Interesse ved den rene Resultatberegning, afløses her af Saldi, der repræsenterer *Vardier og Forpligtelser*.

I Aktivsiden findes Saldiene fra *Aktivernes Kontorække*, i Passivsiden Saldiene fra *Fremmedkapitalens og Egenkapitalens Kontorække*. Kapitalforskydningen i op- eller nedadgaaende Retning registreres med lige store Størrelser paa den ene Side i Aktivernes eller Fremmedkapitalens Kontorækker og paa den anden Side i Egenkapitalens Kontorække.

Kapitalfremgang kan enten manifestere sig som en Forøgelse af Aktiverne eller som en Formindskelse af Fremmedkapitalen. En særlig Kontoteori opererer derfor ogsaa med Begreberne: *Formuens Kontorække* paa den ene Side og *Egenkapitalens Kontorække* paa den anden. Formuens Kontorække bestaar ud fra dette Synspunkt af to Hovedklasser, nemlig Aktivernes Kontorække og Fremmedkapitalens Kontorække.

Ligevægtsstillingen i Balancekonto viser, at i Stedet for den oprindelige Aabningsbalance, der som Eksemplet er konstrueret var lig Nul i begge Statussider, er Formue- og Kapitalstillingen nu Kr. 8.600.—. I den forløbne Tid er der altsaa tilvejebragt et Kapitalfundament paa Kr. 8.600.—. Ifølge Passivsiden hidrører denne Kapital fra tre forskellige Kilder, nemlig:

1. Varekredit	1.400
2. Pengelaan	4.000
3. Opsparet Fortjeneste i Regnskabsperioden (Kapitalindskud)	3.200
	<u>Ialt 8.600</u>

Denne Kapital er anvendt, d. v. s. placeret, i følgende Aktiver:

Kassebeholdning	5.000
Varedebitorer	3.600
	Ialt 8.600

Der udføres paa denne Maade en *Kapital- og Financieringskontrol* i højere Grad end en egentlig Konstatering af Resultatet for Regnskabsperioden, der faktisk kun vises som en Udligningspost mellem Aktiver og Passiver. Det primære er som tidligere anført Interessen for Kredsløbets uafbrudte Gang, der jo netop kontrolleres gennem en Opstilling af Aktiver og Passiver med periodiske Mellemrum. Paa Basis af de her opførte Tal skulde Indehaveren altsaa kunne tillade sig et Udtræk paa Kr. 3.200,— uden at skære ind i det oprindelige Kapitalfundament, der som Eksemplet er konstrueret ikke indeholder nogen Egenkapital. Udtrækkes der Kr. 3.200,— af Virksomheden, bliver der Aktiver tilbage til ialt Kr. 5.400,—, tilstrækkeligt til at dække den i Virksomheden placerede Fremmedkapital. Heraf ses det, at den reelle Stilling er som ved Begyndelsen af Regnskabsperioden.

B. Kapitalanskaffelse og Kapitalanvendelse i Erhvervsvirksomhederne.

Som vi tidligere har set, kan der rent principielt foretages Adskillelse af de Poster, der hører hjemme i den rene Resultatberegning (se Side 155—56). Det grundlæggende Synspunkt var her Indtægts- og Udgiftskilderne. I Formue- og Kapitalopgørelser udspringer det bærende Princip for Opdelingen af Aktiver og Passiver i første Række fra Financieringsforholdet. Som tidligere berørt maa der for hver enkelt Erhvervsvirksomhed gælde visse Principper for, hvorledes Kapitalanskaffelsen bør foregaa, og ligeledes maa der gælde Love for den fordelagtigste Kapitalanvendelse. Dette være dog ikke ment saaledes, at det er muligt *nojagtigt* at fastslaa, hvorledes den enkelte Virksomhed bør være financieret. Her vil altid være et vist Spillerum for Driftslederen at operere indenfor. Men de store principielle Linier for Financieringen maa derimod ligge ens for de forskellige Erhvervsvirksomheder, dog maa det straks tilføjes, at der maa gøre sig Væsenforskelligheder gældende inden for de enkelte Erhvervsgræne. Der maa her sondres imellem i det mindste følgende Hovedgræne inden for Næringslivet:

Landbrug,
Handel,
Industri,

Transport,
Forsikring og
Pengeinstitutter,

og inden for disse Slægtsgrupper maa yderligere Sondringer ofte foretages.

Ser vi nu i store Træk paa Virksomhederne inden for de nævnte Erhvervsgræne, vil man kunne finde følgende karakteristiske Forhold, hvad angaar Kapitalanvendelse og Kapitalanskaffelse.

Landbruget kræver fortrinsvis Kapital til fast Ejendom, d. v. s. Jord og Hus, Besætning, Redskaber og Sæd etc. Udestaaende Fordringer har Landbruget kun i mindre Omfang, og Kontanter behøves udover Privatforbruget kun til Arbejdslønninger, Afdrag og Renter paa Gæld og til Reparationer og Vedligeholdelse. Naturligvis vil der gøre sig nogen Forskellighed gældende mellem de større og mindre Landbrug, men i det væsentlige kan det siges, at der inden for Landbruget maa regnes med forholdsvis stor Kapital til Placering i Anlægsformue, d. v. s. Ejendom, Besætning, Redskaber, medens kun en mindre Del placeres i Goder af mere likvid Karakter; Kapitalanskaffelsen maa derfor være af langfristet Karakter, fortrinsvis som Prioritetsgæld og Egenkapital.

Handelsvirksomheden er derimod af en noget andet finansiell Struktur. En almindelig Handelsproces kan principielt fremstilles paa følgende Maade:

Varekøb 1/6	}	Varen paa Lager
Varesalg 1/9		
Indgang af Penge 1/12	}	Debitors Kredit

Udover Midler at binde under Varens Lagertid og til Kreditydelse maa Handelsvirksomheden imidlertid skaffe Kapital til andre Formaal. Selve Salgsprocessen er normalt en bekostelig Affære. Medens Varen ligger paa Lageret, maa f. Eks. betales Husleje, Lys og Varme, Løn til Lagerfolk og ikke mindst til Personale i Administrationen (Ledelse, Kasse, Bogholderi, Korrespondance o. s. v.). Men ogsaa ude i Markedet maa Virksomheden være repræsenteret. Dette kræver i første Række Udgifter til Reklame og Provision til Repræsentanter m. m. Endvidere maa der afholdes Udgifter til Indpakning af den

solgte Vare og til Transport, enten dette sker ved Hjælp af egne Transportmidler eller pr. Bane eller Skib. Alle disse Udgifter maa i Reglen afholdes, forinden Pengene for de solgte Varer indgaar fra Debitorerne. Heraf vil det ses, at Kapitalkravene i Handelsvirksomheden er af en helt anden Beskaffenhed end for Landbruget. I Modsætning til Landbruget, der overvejende var præget af Kravet om *Anlægsformue*, d. v. s. Formuedele, der er bestemt til stadig Anvendelse og som kun undergaar en langsom Omdannelse, er Handelsvirksomheden præget af Kravet om *Omsætningsformue*, d. v. s. Formuedele, der er bestemt til Omsætning og derfor stadig undergaar Omdannelse.

Kun i mindre Omfang vil den almindelige Handelsvirksomhed kræve Anlægsformue, nemlig til Inventar etc. Benyttes egne Transportmidler, bliver dette Krav naturligvis større, og udfører Handelsvirksomheden ogsaa Funktionen som Ejendomsselskab ved at have til Huse i egen Ejendom, vil *Formuestrukturen* atter ændres i Retning af forholdsvis mere Anlægsformue.

Kapitalanskaffelsen maa for Handelsvirksomhedens Vedkommende paa Grund af den ændrede Formuestruktur ske ad andre Veje end nævnt for Landbruget.

Udover Egenkapitalen, der altid maa være til Stede i et saadant Omfang, at Virksomheden er frit stillet, kan der ikke her i Almindelighed skaffes langfristede Laan, da der ikke findes blivende Anlægsformue, hvori Sikkerhed kan stilles. Der maa derfor arbejdes med mere kortfristede Laan som Fremmedkapital — fortrinsvis Varekreditter, Kassekredit og Vekseldiskontering. Dette giver Kapitalsiden et andet Udseende; de to store Hovedgrupper: Fremmedkapital og Egenkapital er naturligvis til Stede i begge Tilfælde, men i forskellige Forhold, særlig vil Posten Fremmedkapital, der normalt kan opdeles i de to Hovedgrupper: *Langfristet Fremmedkapital* og *kortfristet Fremmedkapital*, vise Afvigelserne mellem Handels- og Landbrugsvirksomhedens Financiering.

Den industrielle Virksomhed vil i Forhold til Handelsvirksomheden opvise den Forskel, at der forinden Salg kan ske, maa finde en Produktion Sted. Til Produktionsprocessen kræves imidlertid Kapital i et relativt stort Omfang. I Bygninger, Maskiner og Inventar maa investeres store Beløb, og til Financiering af et ofte stort Raavarelager maa der stilles Kapital. Endelig spiller Arbejdslønnen i saadanne Virksomheder en stor Rolle sammen med en Række andre Udgifter, saasom Renter, Kraft og Lys, Reparationer og Vedligeholdelse m. m., Udgifter, der alle først kan inddækkes, naar den solgte Vare til sin Tid betales af Debitor.

I Princippet foregaar Fabrikations- og Salgsprocessen paa følgende Maade:

Raavarekøb	1/6	}	Raavarer paa Lager
Raavarer i Arbejde	15/7		
Produktionen til Ende	15/8	}	Varer under Fabrikation
Færdigvarer sælges	15/10		
Indgang af Penge	15/12	}	Debitorers Kredit

Heraf ses det, at der er »hægtet« yderligere Processer paa i Forhold til Handelsvirksomheden, og Spørgsmaalet om Kapitalanskaffelsen bliver dermed ogsaa et andet.

Den relativt store Anlægsformue skaber Mulighed for Finansiering med langfristet Laan i Form af Prioritetsgæld og andre Laan mod Sikkerhed i Maskiner og Inventar. Der kan for Financieringen af Raavarekøbet ofte regnes med længere Varekredit, men det gælder dog for den industrielle Virksomhed om at være i Besiddelse af en relativ stor Egenkapital til Finansiering af selve Produktionsprocessen. Finansiering af Salgsprocessen sker som anført under Omtalen af Handelsvirksomhedens Kapitalanskaffelse.

For *Transportselskabets* Vedkommende, enten dette er et Rederi, en Jernbane eller et Rutebilselskab, er det særlig Kravet om en stor Anlægsformue, der betinger Formen for Kapitalanskaffelse. Financieringen sker derfor ved langfristede Laan af forskellig Art.

Endelig melder der sig for *Forsikringsselskabet* helt andre Forhold end de indtil nu behandlede. Forsikringsselskabets Opgave er som bekendt at overtage en eller anden Art af Risiko, som Forsikringstageren ikke mener at kunne forsvare at tage som Selvrisiko. Til Dækning af den paa Basis af Erfaring og Statistik udregnede periodevise Risiko paa Forsikringsselskabets samlede Portefeuille, samt til Dækning af Administrationsomkostninger og Nettofortjeneste indkræver Selskabet hos Forsikringstagerne en saakaldt Præmie. Den forudbetalte Præmie i Forbindelse med en som Grundkapital nødvendig Egenkapital udgør sammen med den »Kredit«, der nydes paa ind-

trufne ikke afregnede Skader, de væsentligste Financieringskilder. Kapitalen placeres fortrinsvis i Værdipapirer, der henligger som Likviditetsreserve til Brug ved Udbetaling af Erstatning. Det vil ses, at saavel Formuestrukturen som Kapitalstrukturen er af en anden Beskaffenhed end for de tidligere nævnte Erhvervsvirksomheder.

I *Pengeinstituttet*, f. Eks. Bankvirksomheden, er Kapitalanskaffelse og Kapitalplacering igen af anden Beskaffenhed. Bankvirksomhedens primære Opgave er, populært sagt, at anskaffe Penge eller Pengerepræsentativer (efter Bankernes Statusopgørelse kaldet Passivforretninger) for at arbejde med disse, d. v. s. placere Pengene paa en saadan Maade, at den samlede Renteafkastning $\rightarrow$ Renteudgift bliver til et Overskud. Disse Kapitalplaceringer kaldes Aktivforretninger og omfatter flere forskellige Kategorier af Forretninger, ligesom Banken ogsaa skaffer sig Midler paa forskellige Maader.

Fælles for Bankforretningerne er deres relativt hurtigt forfaldende Karakter. Selvom det er en kendt Sag, at mangen en Kassekredit maa betragtes som *indefrosset*, d. v. s. at det ikke er muligt for Debitor at afdrage endsige indfri Galden, saa maa Kassekrediten dog principielt siges at høre til de kortfristede Laan. Bankens hele Virksomhed er baseret paa hurtig Omsætning, og den overvejende Del af Formuen er derfor principielt Omsætningsformue. Paa tilsvarende Vis er en væsentlig Del af Passivsiden repræsenteret af kortfristede Indskud, men foruden Egenkapital og Reservefonds maa ogsaa en Del af Indlaanskapitalen siges at være af relativ langfristet Karakter.

C. Statusopgørelsens Indhold.

Det her om de forskellige Erhvervsvirksomheders Formue- og Kapitalstruktur beskrevne har haft til Hensigt at belyse Forskellighederne i store Træk for dermed at fastslaa, at *Statusopgørelsen* ikke har ens Indhold for alle Erhvervsvirksomheder. Imidlertid vil det af det nævnte fremgaa, at visse Hovedgrupper af Poster maa være af ensartet Beskaffenhed for Virksomhederne. Det gælder for det første, naar man betragter Balanceens Poster i dens to Hovedbestanddele, nemlig *Aktiver* og *Passiver*.

Ved *Aktiver* forstaar man de enkelte Værdier, Virksomheden har anskaffet for den i Virksomheden investerede Kapital. Summen af disse Værdier opgjort paa en bestemt Dato udviser Virksomhedens *Formue*. Aktivsiden i Statusopgørelsen er derfor en Sammenstilling af Virksomhedens enkelte Formuedelev.

Ved *Passiver* forstaas de Kapitalbeløb, der er fremskaffet til Place-

ring i forskellige Formuede. Summen af disse Investeringer opgjort paa en bestemt Dato udviser den i Virksomheden arbejdende Kapital¹⁾.

Af andre fælles Træk i Virksomhedernes Statusopgørelse kan nævnes Hovedinddelingen af Aktiv- og Passivsidens Poster. Man skelner for Aktivsidens Vedkommende mellem to Grupper, nemlig *Omsætningsformuen* og *Anlægsformuen*. Omsætningsformuen bestaar af de Formuede, der er bestemt til Omdannelse, medens Anlægsformuens enkelte Dele er saadanne, der er bestemt til gennem længere Tid og uden egentlig Omdannelse at tjene Virksomhedens Formaal²⁾. Eksempelvis kan som Omsætningsformue nævnes Varelageret i Handelsvirksomheden, der er bestemt til først at omdannes til Debitortilgodehavende, derefter maaske til Vekselfordring for endelig til Slut at blive til Penge. Som Anlægsformue kan nævnes Ejendommen, der er bestemt til gennem længere Tid at huse Virksomheden uden at undergaa Omdannelse af den Natur, der er karakteristisk for Omsætningsformuen.

Inden for Omsætningsformuen kan igen skelnes mellem Grupper af *hurtigere og langsommere Likviditet*. Hele Omdannelsesprocessen gaar jo i Erhvervsvirksomheden i Retning mod Penge eller hurtigt omdannelige Pengerepræsentativer (Bankindestaaende, Værdipapirer o. l.). Individuelt for de forskellige Erhvervsvirksomheder vil der derfor være et naturligt Forhold mellem Formuede, der er øjeblikkeligt likvide og Formuede med langsommere Likviditet. Ved Statusopgørelsen i den her beskrevne Aand vil det derfor være naturligt at foretage Opdelingen af Omsætningsformuen i saadanne Likviditetsgrupper til Oplysning om Kapitalanvendelsens Hensigtsmaessighed.

Inden for Anlægsformuen kan der igen skelnes mellem egentlige *fysiske Goder*, d. v. s. *materielle Aktiver* og *Rettigheder med værdiskabende Eone*, d. v. s. *immaterielle Aktiver*. Desuden vil *Investering paa lang Sigt*, som f. Eks. Udlaan, Interesse i andre Virksomheder o. l. danne en særlig Gruppe.

¹⁾ I Erhvervslivet og i Litteraturen bruges Udtrykkene Formue og Kapital ofte uden skarp Sondring. Man taler f. Eks. om Aktiver som »Formuede« og samtidig om en Gruppe Aktiver som »flydende Kapital«, om en anden som »fast Kapital« eller Anlægs-kapital. I Skattepraksis tales om skattepligtig Formue, hvormed menes skattepligtig Kapital. Her benyttes Udtrykket *Formue* alene om Aktivsidens Poster, medens Udtrykket *Kapital* benyttes for Posterne i Passivsidens.

²⁾ Naturligvis kan det siges, at ogsaa Anlægsformuen omdannes, idet der til Dækning af det uundgaelige Slid og anden Værdiforringelse i Varens Pris maa indkalkuleres et Beløb, der sikrer Tilbageholdelse af Værdier svarende til Værditabet paa Anlægsformuen. Man kan her tale om en Omdannelse fra egentlig Anlægsformue til Omsætningsformue, en Omdannelse, der imidlertid foregaar betydeligt langsommere end Omsætningsformuens, og som ikke er af samme Natur.

Passivsidens Opdeling svarer i Princippet til *Aktivsidens*, idet der rent finansielt skelnes mellem *kortfristet Kapital* og *langfristet Kapital*.

Den kortfristede Kapital vil være forskellige Former af *Fremmedkapital*, f. Eks. Varekreditter, Acceptgæld, Kassekredit o. l., medens den langfristede Kapital kan stamme fra *langfristet Fremmedkapital*, f. Eks. Prioritetsgæld, Obligationslaan, Laan mod Pantessikkerhed i faste Formue dele etc. Endvidere vil der under langfristet Kapital almindeligvis findes *Egenkapital* hidrørende fra Indskud og opsparet Overskud.

En anden knapt saa rationel Sondring mellem Passivposterne forekommer, naar Adskillelsen gores mellem *Fremmed-* og *Egenkapital*. Fremmedkapitalen kan da underdeles i kortfristet og langfristet Fremmedkapital eller efter Synspunktet *pantesikret Fremmedkapital* og *ikke særligt sikret Fremmedkapital*, idet disse Sondringer naturligvis kan være af Betydning ved visse finansielle Betragtninger.

Gennem disse Bemærkninger vil det forstaaes, at vi har arbejdet os frem til et andet Balancebegreb end det tidligere fremstillede, der som nævnt nærmest var at betegne som »en Samling af transitoriske og antecipative Poster«.

Men i Realiteten er det de samme Talstørrelser, der blot bliver betragtet med andre »Briller«; i det ene Tilfælde er det Resultatberegningen, der er det primære ved Talbehandlingen, i det andet Tilfælde er det Kapital- og Formuestørrelserne, der er af Interesse. Man kan ogsaa sige det paa den Maade, at man i det første Tilfælde nærmer sig Balancen fra Driftsregnskabet Side, i det andet Tilfælde fra Kapitalopgørelsens Side, idet vi da betragter Statusopgørelsen som en talmaessig Opstilling, der viser Kapitalen fra to Sider, nemlig fra Kapitalanskaffelsens (Passiverne) og Kapitalanvendelsens Side (Aktiverne).

Ganske vist har vi ikke indtil nu betragtet de transitoriske og antecipative Indtægters og Udgifters Stilling under Kapitalbalancen, men som vi skal se, vil heller ikke disse Poster, der kunde synes rene resultatorienterede Poster, føre til nævneværdig skarp Adskillelse.

D. De transitoriske og antecipative Posters Indflydelse paa Kapitalopgørelsen.

Ser vi nu først paa de antecipative Poster, vil det, umiddelbart betragtet, med Rette kunne paastaas, at disse Poster, der udligner de i en Regnskabsperiode for lidt posterede Indtægter og Udgifter, alene

opføres af resultatregulerende Grunde. Hensigten er jo udelukkende at inkorporere Posterne i Periodens Resultatberegning for derigennem paa den ene Side at opnaa en rigtig Resultatberegning og paa den anden Side gennem disse Posters Optagen paa Balancekonto at indvirke paa næste Aars Indtægter og Udgifter, saaledes at dette Aars Tabs- og Vindingskonto ogsaa kun kommer til at includere Periodeindtægter og -udgifter. Som det allerede under Omtalen Side 151 blev berørt, kan disse Poster imidlertid i høj Grad betragtes fra Kapitalopgørelsens Side. Naar der bliver Tale om i et almindeligt Bogholderi at indkæde saadanne Poster, kan det lige saavel være af Hensyn til den rigtige Kapitalopgørelse, dette sker, idet det kan siges, at det kun er Bogholderiets manglende Smidighed eller simpelthen praktiske Grunde, der har været Aarsagen til, at de indgaaede økonomiske Transaktioner ikke er blevet posteret. Fra det tidligere gennemgaaede Posteringsseksempel (Side 147—150) vil det huskes, at der fandtes tre antecipative Poster. Den ene Post var et Aktiv, opstaaet ved, at der ikke, forinden Balancekonto blev opstillet, var posteret tilgodehavende Provision Kr. 600,—. Tænker vi os blot, at denne økonomiske Realitet var posteret ind i det almindelige Bogholderi forinden Regnskabsafslutningen, var dette Tilgodehavende simpelthen opført som Debitorer, d. v. s. i den saakaldte Betalingsrække. Paa denne Maade var den resultatregulerende Politur gaaet af, og i Stedet for vilde den bagvedliggende »Kapitalpoliturskinne frem. Og saadan vil det i Princippet gaa med samtlige antecipative Poster. Der vil altid kunne peges paa et Værdi- eller Forpligtelsesforhold, der vil kunne udtrykkes i Penge. Om nogle Forhold vil det kunne anføres, at Beløbet er vanskeligt maaleligt (f. Eks. det i Forsikringsselskabernes Regnskab indkædede Beløb for indtrufne, ikke afregnede Skader), men det er et Vurderingsspørgsmaal, hvor Vanskeligheden ved at angive et eksakt Beløb i lige saa høj Grad vil indvirke paa Resultatberegningen som paa Kapitalopgørelsen.

Medens vi saaledes nogenlunde let kan gøre os færdige med de antecipative Posters Berettigelse i Kapitalopgørelsen, bliver det maaske noget vanskeligere at forklare de *transitoriske Posters* Berettigelse. Det vil huskes, at disse Poster kunde defineres som de i en Regnskabsperiode posterede Indtægter og Udgifter, der først bliver Periodeindtægter og Periodeudgifter i en efterfølgende Regnskabsperiode (Side 151). I videste Forstand omfatter de transitoriske Udgifter den væsentligste Del af Posterne i Aktivsiden i de fleste Erhvervsvirksomheders Statusopgørelse, idet der faktisk er Tale om alle Poster med Undtagelse af de egentlige Penge og Pengerepræsentativer. De øvrige Værdier, saasom Varelager, Maskiner og Inventar, Ejendomme, immaterielle Aktiver

m. fl. kan alle betragtes som Langtidsudgifter, hvoraf er »skaaret« det paagældende Regnskabsaars Andel, hvorefter de fremtidige Periodeandele transiteres over ved Hjælp af Balancen.

Forsaavidt der ikke opstaar Vurderingsproblemer, — og det lader vi indtil videre ude af Betragtning — er der imidlertid ikke noget i Vejen for at betragte de fra andre anskaffede *Formuedele*, d. v. s. de materielle og immaterielle Aktiver samt Varelageret, som *Formue*. Noget andet gælder imidlertid for de *transitoriske Tjenesteydelser*, saasom forudbetalte Forsikringer og Provisioner, og for de *transitoriske Poster* vedrørende *Leje af Formuedele*, saasom forudbetalte Renter, Husleje, Afgifter etc. Her er det noget vanskeligere at indpasse et Formuebegreb; men ser man paa disse Forudbetalinger paa den Maade, at deres Værdi ligger i, at man ikke skal betale for disse Ydelser i næste Regnskabsperiode, der jo faar Nytten heraf, er det imidlertid gorligt ad Logikkens Vej at betragte disse Rettigheder som Værdier. Havde man nemlig kun betalt til Regnskabsperiodens Slutning, laa der — alt andet lige — saa mange flere Penge i Kassen, hvor de vilde optræde som Aktiv. Hvad angaar de transitoriske Passiver, d. v. s. de til næste Regnskabsperiode overførte Indtægter, maa den »kapitalprægede« Forklaring drejes derhen — hvad der ogsaa er logisk — at man ved Modtagelsen af en Indbetaling, f. Eks. Præmie eller Abonnement for en efterfølgende Periode, reelt har paataget sig en økonomisk Forpligtelse til at indfri Forudbetalingen til den Tid. At denne Indfrielse ikke skal være eller behøver at være i Penge, men derimod i de af Virksomheden forhandlede eller producerede Goder eller Ydelser af anden Art kan ikke forrykke Indtægtens *Karakter af Gældsforpligtelse*, men højst medføre en Diskussion om Berettigelsen af at tage en Del, subsidiært hele Avancen paa det solgte Gode, d. v. s. Forskellen mellem Godets Fremstillingspris og Salgspris til Indtægt i den forløbne Regnskabsperiode. Med en vis Ret kan denne Periode tildeles Avancen ud fra det Synspunkt, at Arbejdet med at erhverve Abonnementen er foretaget, og Omkostninger herved afholdt i det gamle Regnskabsaar. Det bliver herefter et Spørgsmaal, om Gældsforpligtelsen skal vurderes til »Pari« eller maaske »kun« til Godets Fremstillingspris eller til en Værdi derimellem, men herom ved en anden Lejlighed.

Tænker vi endnu en Gang paa det sidste Eksempel med den forudbetalte Abonnementsindtægt, maa vi — i Erindring om, at en Statusopgørelse er en Kapitalopstilling, der viser Kapitalens Indflydelse paa to Maader (Anskaffelse og Anvendelse) — indromme, at de Penge, der indbetales forud, reelt er tilgaaet Kassebeholdningen og derfor ogsaa maa vises i Financieringssiden, d. v. s. Passivsiden. Financieringskilden

er Forudbetaling paa forventede Ydelser, en ikke ukendt Financieringsform i f. Eks. Ejendomsselskaber, der faktisk i deres Financieringsplaner regner med den forudbetalte Husleje som en vis Del af den investerede Kapital. Man vil af det anførte se, at det *kan* lade sig gøre ad Logikkens Vej at indpasse de transitoriske og antecipative Poster i Statusopgørelsen med *Kapitalkontrollen* som det primære Formaal.

E. De transitoriske og antecipative Posters Plads i Kapitalopgørelsen.

Efter at vi nu har konstateret, at saavel de antecipative som de transitoriske Poster kan indpasses i Kapitalstatus, staar der om dette Spørgsmaal kun tilbage at drøfte, hvor i Statusposternes Række de bør indpasses.

Som nævnt vil en Række af de transitoriske Udgifter, Langtidsudgifterne, være at betragte som ren Anlægsformue (f. Eks. Ejendomme, Maskiner og Inventar etc.), medens Varelageret, der i denne Forbindelse ikke betragtes som for meget bogført Varekob, men som et egentlig ved Optælling konstateret Formuegode, naturligvis hører under Omsætningsformuen. Andre transitoriske Poster, saasom forudbetalte Renter, Forsikringspræmier etc., d. v. s. de under Tjenesteydelser og Leje af Formuedele faldende Udgiftsposter, maa under Hensyntagen til deres relativt »likvide« Karakter eller, som det ogsaa kan udtrykkes: under Hensyn til den relativt korte Tid, de er *udgiftsforhindrende*, kunne opføres under Omsætningsformuen. Har man saaledes ved Statustidspunktet Krav paa at bo til Leje i Virksomhedens Lokaler indtil f. Eks. 15. Marts næste Aar, vil Posten være at placere under Omsætningsformuen i den Gruppe af Formuegoder, der omfatter Poster med indtil 3 Maaneders Omsætningshastighed. Dog kan der netop for den nævnte Posts Vedkommende ogsaa anlægges den Betragtning, at det mere drejer sig om et konstant indbetalt Depositum, (idet det forudsættes, at man stadig er forud med Lejen) hvorfor Posten ogsaa med Rette kan placeres under Anlægsformuen, f. Eks. i Gruppen Investering paa lang Sigt. Som man ser af dette Eksempel, kan Postens Placering diskuteres; det afgørende ved Valget maa være Forudbetalingens likvide Karakter, d. v. s. dens udgiftsforhindrende Virkning (hvor længe vil det vare, inden vi igen skal af med Penge?) eller dens Karakter af stadig tilbagevendende eller mere tilfældigt forekommende Statuspost.

For de antecipative Indtægter, der jo ogsaa optræder som Aktiv i Status, gælder i Princippet de samme Betragtninger. Her er det i det

væsentlige Pengetilgodehavender, der er Tale om, og afgørende for Posternes Placering inden for Omsætnings- eller Anlægsformuen er her deres likvide Karakter. I Almindelighed vil der være Tale om tilgodehavende Renter, Provisioner, Honorar etc. hvis Forfaldstid er forholdsvis nær op ad Statustidspunktet, hvorfor Posterne kan henføres til Omsætningsformuen.

De under Passiverne hørende transitoriske Indtægter og anticipative Udgifter vil være at placere under Fremmedkapitalen i Henhold til det herom tidligere nævnte. Spørgsmaalet bliver da blot, i hvilken af de to Hovedgrupper af Fremmedkapital disse Poster skal placeres. De anticipative Udgifter, der i Almindelighed repræsenterer skyldige Omkostninger, Renter o. l. henhører under Gruppen kortfristet Fremmedkapital. De transitoriske Indtægter maa grupperes efter samme Synspunkter som nævnt for de transitoriske Udgifter. Den til Ejendomselskabet indgaaede forudbetalte Husleje vil derfor kunne betragtes baade som kortfristet Fremmedkapital og som langfristet Fremmedkapital.

F. Formue- og kapitalregulerende Poster samt Eventualforpligtelser.

I den rene Kapitalstatus vil der imidlertid kunne optræde to nye Grupper af Poster, hvoraf ihvertfald den ene er af decideret »kapitalpræget«
Natur. Den første Gruppe omfatter de saakaldte *formue- og kapitalregulerende* Poster.

De *formueregulerende Passiver* kaldes saadanne i Passivsiden indsatte Beløb, der tjener til at regulere for højt ansatte Aktiver. Som typisk Eksempel paa et formueregulerende Passiv kan nævnes *Afskrivningskonto*, der af rent regnskabstekniske Grunde indsættes i Balancen for at vise de samlede igennem Regnskabsperioderne foretagne Afskrivninger paa de i Aktivsiden opførte Aktiver.

De *kapitalregulerende Aktiver* kaldes de i Aktivsiden indsatte Beløb, der tjener til at regulere for højt ansatte Passiver. Ogsaa her gælder det, at det er regnskabstekniske Grunde, der fortrinsvis forarsager Dannelsen af disse Poster. Som Eksempel kan nævnes de saakaldte Amortiseringskonti for Prioritetsgæld, der opsamler de gennem Aarene præsterede Afdrag. Dette gøres almindeligvis, for at der gennem Statusopgørelsen kan gives Oplysning om Prioritetsgældens oprindelige Størrelse, hvilket i vurderingsmæssigt Øjemed kan have Interesse. En hyppigt forekommende Post til Regulering af for højt ansat Egenkapital er Underskudssaldoen i Aktieselskabers Statusopgørelse.

For stadig i Passivsideen at markere den nominelle Aktiekapital er det almindeligt at opføre midlertidige Underskud, der ikke har medført Kapitalnedskrivning, i Aktivsideen.

I den rene Resultatbalance er der i og for sig ikke Plads til disse formue- og kapitalregulerende Poster, der jo ikke paa nogen Maade indsættes for at regulere eller forklare Tabs- og Vindingskontos Poster, men kun Formue- og Kapitalstørrelser. Da de imidlertid ikke paavirker Balancens (Statusopgørelsens) *reelle* Indhold og forsaavidt i den kritiske Analyse af Status maa modregnes i de resp. Aktiver og Passiver, er de i og for sig af en mere *formel* Karakter end de resultatregulerende Poster, der jo faar *reel* Indflydelse paa saavel Overskudsberegning som Kapitalopgørelse. Af denne Grund kan man hævde, at disse Poster ikke viser nogen *reel* Afvigelse mellem de to Former for Balanceopfattelsen, vi her har beskæftiget os med, nemlig *Resultatbalancen* og *Kapitalopgørelsen*. I Resultatbalancen vil de kunne indføres som en Slags *Balancereguleringsposter* i Modsætning til Resultatreguleringsposterne.

Som anført findes der endnu en Gruppe Poster i Kapitalbalancen, nemlig saadanne, der markerer *Eventualforpligtelser*, d. v. s. mulige Risici opstaaet ved Kaution, Avalpaategning, Regresforpligtelser, Erstatningsforpligtelser etc. Betragter man det Tilfælde, hvor en indgaaet Forpligtelse skønnes at blive 100 % effektiv, synes Forholdet at kunne indpasses i begge de nævnte Balanceopfattelser. Der er nemlig da paa den ene Side Tale om en Udgift — et forudseeligt Tab — og paa den anden Side en Gældsforpligtelse, der først skal indfries paa et senere Tidspunkt.

Skønnes Forpligtelsen kun at blive effektiv for f. Eks. 50 % Vedkommende, bliver Forholdet derimod et andet. Bogfører man et Tab paa 50 % og opfører dette Beløb som Passiv, er Forholdet som nævnt ved det 100 % Tab, men dermed har man jo ikke udtrykt den svævende Forpligtelse paa de andre 50 %. Ser man imidlertid paa Balancen med »Kapitalopgørelsesøjne«, maa man rent praktisk markere dette Forhold, der jo ofte beløbsmæssigt kan være meget stort. Naturligvis kan man sige, at Forpligtelsen paa nuværende Tidspunkt ikke er af større Omfang end bogført, og man kan da nøjes med en Fodnote paa Regnskabet for den øvrige Forpligtelse.

Imidlertid kan hele Forpligtelsen ogsaa indgaa i Statusopgørelsen og dermed indtræder et Forhold, som med en vis Ret kan kaldes »kun statusvigtig«. Fremgangsmaaden ved Posteringen er teoretisk saaledes:

<i>Kautionsdebitor</i>	<i>Kautionsforpligtelse</i>
100 %	100 %

Konto for Kautionsdebitor debiteres for den fulde Forpligtelse til Kredit for Konto for Kautionsforpligtelse.

Derefter posteres Risikoen, der opfattes som en Afskrivning paa Kautionsdebitor-konto, hvis Saldo ellers vilde udtrykke en for høj Vurdering af Regreskravet. Herefter kommer Kontiene til at se saaledes ud:

<i>Tab og Vinding</i>	<i>Kautionsdebitor</i>	<i>Kautionsforpligtelse</i>
50 %	100 %	50 %
		100 %

I Statusopgørelsen optræder herefter et Aktiv: Kautionsdebitor paa 50 % og et Passiv: Kautionsforpligtelse paa 100 %, medens Tabs- og Vindingskonto bærer de afskrevne 50 % som Udgift. Man kan opfatte Aktivkontoen som et kapitalregulerende Aktiv til Regulering af det for højt ansatte Passiv, men man kan ogsaa sige, at Forskellen mellem den anslaaede Risiko 50 % og den nominelle Risiko 100 % er en *ren statuspræget Post*, der overhovedet ikke hører hjemme i en Resultatbalance og saaledes udgør den eneste reelle Forskel imellem de to Balanceformer, der som anført foreløbig kun er betragtet rent formelt.

Paa Grundlag af det anførte vil Statusopgørelsens Indhold principielt bestaa af følgende Poster:

Status.

<i>Aktiver</i>	<i>Passiver</i>
<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Omsætningsformue</i> Likviditetsgruppe 1 - 2 - 3 o. s. v. 2. <i>Anlægsformue</i> Materielle Aktiver Immaterielle Aktiver Investering paa lang Sigt 3. <i>Regnskabstekniske Aktiver</i> Kapitalregulerende Aktiver Modposter til Eventualforpligtelser 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Kortfristet Kapital</i> Kortfristet Fremmedkapital Likviditetsgruppe 1 - 2 - 3 o. s. v. 2. <i>Langfristet Kapital</i> Langfristet Fremmedkapital Egenkapital 3. <i>Regnskabstekniske Passiver</i> Formueregulerende Passiver Eventualforpligtelser

G. Sammenfattende Bemærkninger om Balancen som Faktor ved Rentabilitetskontrollen og Kapitalkontrollen.

Af det indtil nu fremstillede vil det staa klart, at Kontrollen med de to væsentlige Formaal for Erhvervslederen, nemlig *Rentabilitetskravet* og *Sikringen af det økonomiske Fundament* fører frem til to tilsyneladende adskilte Opfattelser af Formaalet med Udarbejdelsen af Aarsregnskabet. Paa den ene Side kræver Kontrollen med Rentabiliteten en Overskudsberegning, der medfører Udarbejdelse af en Resultatbalance. Paa den anden Side fører Kapitalkontrollen til Udarbejdelse af en Kapitalopgørelse, en egentlig Status, der viser den arbejdende Kapital fra dens to Sider (Kapitalanskaffelse og Kapitalanvendelse).

Tilsyneladende kan de to Balanceopfattelser ikke forenes, idet Resultatbalancen bliver en »Kräftespeicher«, en Samling af aktive og passive Kraftforraad, medens Kapitalbalancen bliver en regulær Opgørelse af Værdier og Forpligtelser. I det første Tilfælde er Balancen et rent teknisk Hjælpemiddel, der sætter os i Stand til at beregne de rigtige Periodeindtægter og -udgifter. I det andet Tilfælde giver Balancen Oplysning om Kapitalstillingen paa Statustidspunktet uden at vise særlige Egenskaber med Henblik paa Resultatberegningen. Ved Resultatbalancens Udarbejdelse er det Konstateringen af Resultatet af de i Virksomheden i et bestemt Tidsrum arbejdende Kræfter, der interesserer, medens det ved Kapitalbalancens Udarbejdelse er Konstateringen af den økonomiske Værdi af disse Kræfter paa en bestemt Dato, der betinger Formaalet med Udarbejdelsen. Ved den rent formelle Undersøgelse, som er foretaget i det foran fremstillede, synes der imidlertid at kunne bygges Bro mellem disse to Statusopfattelser, saaledes at forstaa, at Balancens Udarbejdelse skulde kunne tjene begge de nævnte Formaal. Ganske vist maa det bemærkes, at der vil forekomme Poster, der er mere i Slægt med den ene end med den anden Statusopfattelse.

Saaledes maa Betalingsrækkens Konti i Resultatbalancen siges at være rent kapitalpræget, medens de antecipative og i endnu højere Grad de transitoriske Poster i Kapitalbalancen maa føre deres Slægtsskab tilbage til Kravet fra Resultatberegningen. For en enkelt Gruppe Posters Vedkommende, nemlig Eventualforpligtelsernes, kan der tales om deciderede Kapitalopgørelsessensyn, men i det væsentlige kan det fastslaaes, at for praktiske Formaal dækker de to Balancer i formel Henseende hinanden, saaledes at Resultatbalancen kan afgive Opgørelse om Kapitalforholdet paa Statusdagen, medens Kapitalopgørelsen ogsaa kan anvendes til Brug ved Konstateringen af Resultatets Stør-

relse. Dog maa det understreges, at det foreløbig drejer sig om de mere formelle Betragtninger. I en senere Fremstilling vil der blive redegjort for de Afvigelser mellem de to Opgørelsessynspunkter, der kan fremkomme i reel Henseende, naar Vurderingsspørgsmaalene, d. v. s. de Problemer, der kan opstaa ved Svingninger i Godernes eller Pengenes Værdi, spiller ind.

Vi vil derimod nu rekapitulere det om Aarsregnskabet formelle Side fastslaaede:

For at øve Kontrol med Forrentningen af den investerede Kapital og Tilstedeværelsen af det økonomiske Fundament, hvorpaa Virksomheden hviler, benytter Virksomhedsledelsen sig i stor Udstrækning af Aarsregnskabet. Dette Regnskab, der som det fremgaar af Navnet, er et Perioderegnskab, bestaar af et Driftsregnskab og en Statusopgørelse. Driftsregnskabet, der udarbejdes gennem Opstillingen af Tabs- og Vindingskonto, tjener til Oplysning om Virksomhedens Rentabilitet, d. v. s. Perioderesultatets Forhold til den i Virksomheden arbejdende Kapital. Desuden afgiver Driftsregnskabet Oplysninger om, fra hvilke Kilder Nettooverskuddet subs. -underskuddet hidrører. Statusopgørelsen, der opbygges med Balancekontos Indhold som Udgangspunkt, tjener til Oplysning om Virksomhedens Financiering paa Statustidspunktet. Gennem Opstillingen af de to sammenknyttede Regnskaber fremskaffes samtidig Oplysning om Virksomhedens Likviditet, d. v. s. dens Evne til at honorere forfaldne Krav i den Rækkefølge disse indtræffer og Oplysning om Virksomhedens Soliditet, d. v. s. Virksomhedens Evne til at imødegaa Tab.